

Brüsszel, 2018.1.31.
COM(2018) 50 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

Az Erasmus+ program (2014-2020) félidős értékelése

{SWD(2018) 40 final}

Az Erasmus+ az Európai Unió oktatási, képzési, ifjúságügyi, valamint sporttal kapcsolatos intézkedéseket támogató programja. A **2014–2020¹ közötti időszakra 16,45 milliárd EUR** költségvetéssel rendelkező program több mint **4 millió** résztvevő számára kíván lehetőséget nyújtani új kompetenciák megszerzésére, személyes, valamint társadalmi-oktatási és szakmai fejlődésre a világ bármely más pontján igénybe vett oktatás, képzés, illetve munkatapasztalat vagy önkéntes tevékenység révén. Célja, hogy elősegítse a minőség növelését, az innovációt, a kiválóságot és a nemzetközivé válást az oktatással és képzéssel, a fiatalokkal, valamint a sporttal foglalkozó **szervezetek** körében. Az Erasmus+ emellett segítséget nyújt az európai országok számára az oktatási és képzési **rendszereik**, valamint a fiatalokkal és sporttal kapcsolatos **szakpolitikáik** korszerűsítéséhez, megerősítve a növekedésben, munkahelyteremtésben, versenyképességben, innovációban és társadalmi kohézióban játszott ösztönző szerepüket.

Ez az Erasmus+ programról készült, az azt megelőző programok hosszú távú hatásának értékelését is tartalmazó **félidős értékelő jelentés** az 1288/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet² 21. cikke alapján kerül benyújtásra, a jelentésben foglaltak alátámasztását tartalmazó szolgálati munkadokumentum kíséretében. A jelentés a programban részt vevő országok nemzeti jelentéseiben, független külső fél által készített értékelő jelentésben, egyéb tanulmányokon, a program irányításával kapcsolatos tapasztalatokon és az **érdekeltektől kapott több mint egymillió válaszon alapul**. Az értékelés az Erasmus+ valamennyi részt vevő országban³ történő megvalósítására kiterjed, a teljes költségvetés megnövelését megelőző, 2014–2016 közötti időszakban. Vizsgálja továbbá az Erasmus+ előzményeként a **2007–2013** közötti időszakban végrehajtott hét program hosszú távú hatását (utólagos értékelés), a partnerországokban is.

Az Erasmus+ jól halad a jogalapban rögzített **teljesítménymutatók** teljesítése felé; kiemelendő, hogy kevesebb mint három év alatt **1,8 millióan** vettek részt a mobilitást ösztönző tevékenységekben, és **több mint 240 000 szervezet** vett részt az együttműködési projekteken. Ami az értékelés alapját illeti, 2007 és 2016 között az értékelt programok több mint **4,3 millió fiatal és több mint 880 000 szakember** számára finanszírozták a mobilitást a tanulás terén. Ennél is többen élvezhették a **940 000 részt vevő szervezettel** közösen zajló együttműködési projektek előnyeit.

Az értékelés összességében megállapítja, hogy az **Erasmus+ programot az érdekeltek és a nagyközönség egyaránt nagyra értékeli**. A munkadokumentumban részletesen bemutatott értékelés megállapítja, hogy az értékelés tárgyát képező programok **kiemelten eredményesek voltak**. Európai hozzáadott értékük vitathatatlan. Az Erasmus+ programot emellett **egységesebbnek, relevánsabbnak és részben hatékonyabbnak** látták a megelőző programoknál. A nemzeti jelentésekben foglalt javaslatokat és a független értékelő szervezet ajánlásait figyelembe véve az értékelés javaslatot tesz a jelenlegi program végrehajtásának

¹ A külső intézkedésekre vonatkozó eszközökből származó finanszírozással együtt.

² HL L 347., 2013.12.20., 50. o.; költségvetés.

³ A programban részt vevő országok: az EU tagállamai, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Izland, Lichtenstein, Norvégia és Törökország. Partnerországok: egyéb, EU-n kívüli országok.

kiigazítására, hogy 2020-ig teljes körűen kiaknázhatók legyenek a programban rejlő lehetőségek, majd ismerteti az ezt követő program számára releváns tökéletesítési javaslatokat.

Eredményesség

Az értékelés megállapította, hogy az **Erasmus+** programot az érdekeltek és a nagyközönség egyaránt **nagyra értékeli**, és az **Unió harmadik legpozitívabb eredményének tartja**. A program kedvezményezettjeinek elégedettségi aránya meghaladja a 90 %-ot.

A **tanulók** (hallgatók, gyakorlati szakmai oktatásban részt vevők, önkéntesek, fiatalok stb.) körében az értékelt programok kedvező hatással voltak és vannak a **készségek és kompetenciák elsajátítására**, növelve a **foglalkoztathatóságot** és a vállalkozói szellemet, valamint lerövidítve az oktatásból a munkába történő átmenethez szükséges időt (13 %-os növekedés azokhoz képest, akik nem vettek részt az Erasmus+ vagy az azt megelőző programokban). Az értékelés megállapítja, hogy az Erasmus+ program növeli a külföldön történő munkavégzésre és tanulásra való hajlandóságot (+31 %) és ösztönzi a nyelvtudás fejlődését (a vizsgált nyelvtudási készségek 7 %-kal magasabbak voltak); valamint a résztvevők hasznosabbnak látják a tanulást szakmai és **személyes fejlődésük** szempontjából (+8 %); emellett a program az adott képzést elvégzők arányát is növeli (+2 %).

Igazolható továbbá, hogy a program **hozzájárul az Unión belüli kohézió erősítéséhez**. Az Erasmus+ ösztönzi a pozitív társadalmi/állampolgári magatartást és azt, hogy az érintett „**európainak érezze magát**” (+19 % a részt nem vevőkhöz képest). A megelőző programokhoz és a hasonló nemzeti programokhoz képest nagyobb arányban képes elérni a hátrányos helyzetű fiatalokat (akik az Erasmus+ résztvevőinek 11,5 %-át teszik ki). Az értékelés rámutat azonban arra, hogy nagyobb erőfeszítést kell tenni a társadalom sérülékenyebb tagjainak elérése és a kisebb szervezetek bevonása érdekében.

- A Bizottság a program jelenlegi, 2020-ig terjedő struktúráján belül növelni fogja az arra irányuló erőfeszítéseit, hogy az **Erasmus+ könnyebben hozzáférhetővé váljon** a hátrányos környezetből érkező, illetve speciális szükségletekkel rendelkező résztvevők számára. Lépéseket tesz annak érdekében, hogy **megkönnyítse az iskolák és más kisebb szereplők** részvételét a programban.
- 2020 után a Bizottság megvizsgálja, hogyan lehetne fokozni a jövőbeni program vagy programok **befogadást erősítő dimenzióit** a hátrányos helyzetű és sérülékeny csoportok oktatással és képzéssel, az ifjúsággal, illetve a sporttal kapcsolatos tevékenységekbe történő integrált bevonásával.

A **szakemberek** (pedagógusok, oktatók, fiatalokkal foglalkozók, munkatársak stb.) számára a programokban való részvétel szakmai fejlődést jelent, különösen a **kapcsolati háló bővítése** (+22 százalékpont) és a **digitális erőforrások** nagyobb mértékű használata (+5 pont) terén, miközben az Európához való tartozás érzése is erősödik (+6 pont).

A **részt vevő szervezetek** (iskolák, egyetemek, szakképzési és felnőttképzési szolgáltatók, ifjúsági és sportszervezetek stb.) körében a várt változások fokozatosan, a program különböző

területein eltérő intenzitással valósulnak meg. A mélyrehatóbb átalakuláshoz tartós részvétel szükséges. Az értékelés azonban igazolja a program egyértelmű **„európaizáló” hatását**⁴.

Az értékelés megállapítja továbbá, hogy bár ez kevésbé látható, a **programok hatással voltak az oktatással, képzéssel, ifjúsággal és sporttal kapcsolatos szakpolitikák kialakítására és végrehajtására**⁵, különösen a felsőoktatás terén, ahol a költségkeret kellően nagy volt, vagy a hatóságok közötti, szakpolitikával kapcsolatos együttműködés finanszírozásán keresztül közvetetten ért el hatást. Hosszú távon a programok Európa-szerte kialakították azt a képet, hogy a **mobilitás a tanulás terén előnyös az egyén számára**, és hogy az ebből származó **tanulási eredményeket közös elismerés illeti**. Az értékelés tárgyát képező programok az **Unió globális törekvéseit is támogatták** azzal, hogy elősegítették a végzettségek elismerését Európa és a partnerországok között.

A rendszerszintű hatást erősíti a támogatott programok eredményeinek egységes, e célra létrehozott platformon⁶ történő, **növekvő mértékű közzététele**. **Nem egyértelműen bizonyított azonban, hogy a projektek eredményeit a szakpolitikai döntéshozók felhasználják**, különösen, ha az utóbbiak nem vesznek részt már a kezdetektől a projektben.

- **A szakpolitikára gyakorolt hatás fokozása érdekében** a Bizottság új utakat keres a rendszerszintű hatások ösztönzésére és a sikeres projektek eredményeinek nemzeti szinten történő hatékonyabb beépítésére.
- A jövőbeni programok előkészítése során megvizsgálja azon sikeres Erasmus+ projektek **nagyobb léptékű** fejlesztésének és finanszírozásának lehetőségét (az európai strukturális és beruházási alapok támogatásával), amelyek nemzeti szintű strukturális reformokhoz vezethetnek.

Az értékelés összességében megállapítja, hogy az Erasmus+ a félidőre **elérte vagy meghaladta a jogalapban rögzített mutatók többségét**. Az igény messze meghaladja a finanszírozási lehetőségeket. A jövőre nézve az értékelés – a többéves pénzügyi keret sérelme nélkül – megállapítja, hogy a program **képes egy megnövelt költségvetés felvételére**. Ha erre sor kerül, javasolt a **program különböző területei közötti megoszlást úgy módosítani**, hogy nagyobb teret kapjanak azok a szektorok, ahol a megnövelt költségvetéssel a leghatékonyabban érhető el eredmények. Megállapítható, hogy az elkövetkezendő évek Erasmus+ tevékenységeiben való részvétel növelése tekintetében **nagy potenciállal rendelkeznek az iskolai oktatással, szakképzéssel** és a fiatalokkal kapcsolatos tevékenységek, amelyeknél a programok hatása igazolható volt, a költségvetésből való kisebb részesedés miatt azonban a hatás nem volt olyan széles körű, mint a felsőoktatásban.

- 2018-tól új intézkedések és tevékenységek indulnak az Erasmus+ keretében az iskolai tanulók, a szakképzésben részt vevők és a gyakorlati szakmai oktatásban részt vevők rendelkezésére álló **mobilitási lehetőségek számának növelésére**.

⁴ Munkadokumentum, 5.1.2.1 pont.

⁵ Munkadokumentum, 5.1.2.2. pont.

⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects>

- A Bizottság az *európai identitás oktatás és kultúra révén történő megerősítéséről* szóló közleményében⁷ közzétette, hogy a jövőben bővíteni kívánja az Erasmus+ programot a tanulók minden kategóriája (tanulók, hallgatók, gyakornokok, gyakorlati szakmai oktatásban részt vevők stb.), valamint a tanárok számára, 2025-re **megkettőzve a résztvevők számát** és erősítve a hátrányos környezetből érkezők bevonását⁸.

A közelmúltban indult csak el a **mesterszakos tanulmányokra vonatkozó diákhitelgarancia-eszköz**. Az első kedvezményezettnek visszajelzése pozitívak. Az eszközzel kapcsolatos **mennyiségi várankozások** azonban az indulás késedelme, a pénzügyi intézmények érdeklődésének hiánya és a hallgatók információhiánya miatt eddig **nem teljesültek**.

- A Bizottság 2020-ig csökkenteni kívánja a **mesterszakos tanulmányokra vonatkozó diákhitelgarancia-eszközhöz rendelt éves költségvetési keretet**, anélkül, hogy módosítaná az egyéb felsőoktatási tevékenységekhez rendelt teljes keretet.

Európai uniós hozzáadott érték és relevancia

Az eredmények fényében az értékelés kiemeli az értékelés tárgyát képező programok **kétségtelen európai hozzáadott értékét**⁹. Ennek forrása a finanszírozott tevékenységek nagy mennyisége és széles köre, a tanulási mobilitáshoz való igazságosabb hozzáférés, a legjobb gyakorlatok alkalmazásának általánossá tétele, az európai uniós integráció elmélyítése és a program nyilvánvaló nemzetközi dimenziója. A hasonló tevékenységeket finanszírozó egyéb, nemzeti szintű programok a mennyiség és a tartalom köre tekintetében is jelentősen szűkebbek. Valószínűtlen, hogy képesek lennének az Erasmus+ által nyújtott finanszírozás helyébe lépni.

Az értékelés megállapította, hogy az Erasmus+ program az elődeinél **jobban illeszkedik az uniós szakpolitikákhoz**, és kellően rugalmas ahhoz, hogy alkalmazkodjon az Unió szintjén felmerülő új szükségletekhez, mint például a társadalmi befogadás fokozása és az erőszakos radikalizálódás megakadályozása¹⁰. A program hatásának maximalizálása érdekében az értékelés javasolja a **prioritások pontosabb meghatározását és számuk csökkentését**.

- A jelenlegi programban nagyobb hangsúlyt kapott a **társadalmi befogadást erősítő fellépés**, a [párizsi nyilatkozat](#)¹¹, az „Oktatás és képzés 2020” keretrendszer és az

⁷ Az európai identitás megerősítése az oktatás és a kultúra révén — Az Európai Bizottság hozzájárulása a 2017. november 17-i göteborgi vezetői találkozóhoz, COM(2017) 673.

⁸ A többéves pénzügyi keret sérelme nélkül.

⁹ Munkadokumentum, 5.5 pont.

¹⁰ Munkadokumentum, 5.2. pont.

¹¹ Nyilatkozat a polgári szerepvállalásnak, valamint közös értékeinknek: a szabadságnak, a toleranciának és a megkülönböztetésmentességnek az oktatás által történő előmozdításáról, Párizs, 2015. március 17.

EU **ifjúsági stratégiája**¹² új, kiemelt jelentőségű területei, valamint az **Új európai készségfejlesztési program**¹³ nyomán.

- A programnak a jövőben is **hozzá kell járulnia az Unió politikai prioritásainak megvalósításához**, miközben meg kell őriznie rugalmasságát a szükséges korrekciók végrehajtásához, valamint relevanciáját a részt vevő országok számára. Indokolt lenne, hogy egyes intézkedések, különösen a partneri együttműködést támogatók, **kevesebb prioritásra koncentráljanak**.

A program záró értékelése az Erasmus+ programon belül a felsőoktatásban és a szakképzésben megvalósuló **innováció ösztönzésére** bevezetett, széles körű tudásfejlesztési szövetségek és ágazati szakképzettség-fejlesztési szövetségek értékelésére is kiterjed majd. E tevékenységek megvalósulása nem érte el a féléldős értékeléshez szükséges szintet.

- A Bizottság 2020-ig folytatja a nem az innovációt ösztönző, hanem elsősorban az együttműködést és cserét előmozdító projektek **eltérő projektkezelési módszereinek** egységesítését.
- Az új programban ki kell térni az **innováció fokozására** szolgáló módszerekre.

Az értékelés megjegyzi továbbá, hogy lehetőség lenne célzottabb intézkedések bevezetésére a **Jean Monnet** tevékenységek **relevanciájának** és a **program hozzáadott értékének** növelésére a **felnttktatási** szektorban.

Az európai uniós témakörök oktatása és kutatása mára viszonylag elterjedtté vált a felsőoktatásban. Az elmúlt tíz év gazdasági és politikai válságai nyomán azonban szükség van az európai integráció jobb megismerésére és az Európához tartozás érzésének erősítésére a legfiatalabb generációkban.

- A jövőben a **Jean Monnet** tevékenységeket át lehetne alakítani úgy, hogy **szélesebb célcsoport** (köztük iskolák) **számára legyenek alkalmasak**, és hozzájáruljanak a közös európai értékek tudatosításához.

Az értékelés kiemeli, hogy a jelenleg a népesség széles körét megcélzó felnttktatási szektorban kifejtett hatás az ágazat elaprózottsága és sokfélesége miatt felhígul.

- A Bizottság megvizsgálja, **hogyan lehetne az uniós támogatást a transznacionális tevékenységekre összpontosítani a felnttktatási szektorban**.

Koherencia

Az értékelés megállapította, hogy **magas fokú komplementaritás** áll fenn az Erasmus+ és más releváns európai uniós szakpolitikák és programok (pl. az Európai Szociális Alap és a

¹² A Tanács és a Bizottság 2015. évi közös jelentése az „Oktatás és képzés 2020” keretrendszer megvalósításáról, HL C 417., 2015.12.15., 25. o.; Tanácsi állásfoglalás a 2016–2018-as időszakra szóló, külön uniós ifjúsági munkatervről, HL C 417., 2015.12.15., 1. o.

¹³ COM(2016) 381, 2016. június 10.

Horizon 2020) **között**. Bár a szinergia mértéke változó, kiemelendő, hogy az értékelés **nagyon kevés átfedést talált**¹⁴.

Az elődeihez képest **nagy fokú belső koherencia az egész életen át tartó tanulás** szem előtt tartásából ered. A (nemzeti szinten) gyakran elkülönítve kezelt területek egyetlen uniós programban történő szerepeltetése a jelek szerint fokozza a komplementaritást és a nemzetközi szemléletet¹⁵.

Nagy mértékben nőtt az Erasmus+ programon belüli, szektorok közti együttműködés (az előző programokhoz képest +23 százalékponttal). Az együttműködési projektek túlnyomó többségében mára már legalább egy olyan szervezet is részt vesz, amely másik szektorhoz tartozik. Az Erasmus+ program keretében fokozatosan megvalósul az oktatási és képzési ágazat, valamint a civil társadalom közötti együttműködés.

Az értékelés kiemeli, hogy amint azt a hatásvizsgálat feltételezte, a programnak egyértelműen jót tett a struktúra **leegyszerűsítése**, a tevékenységek három fő tevékenység szerinti csoportosítása (egyéni mobilitás, együttműködés és szakpolitikai reformok támogatása). Az **egységes elnevezés növelte a program láthatóságát**, ami mindegyik szektor számára előnyt jelentett. A kis országok, valamint a közép- és kelet-európai országok bevonásának növelésével javult a programon belüli **földrajzi egyensúly**.

A **sport terén a koherencia további növelésére** nyílik lehetőség. Érdemi eredmények csak akkor várhatók, ha az erőforrások nem oszthatók túl sok részre.

- A Bizottság **növelni kívánja a sporttal kapcsolatos egyes tevékenységek koncentráltságát, elsősorban a társadalmi befogadás terén**, és csökkenti az ifjúsági tevékenységekkel való átfedést.

*Hatékonyság és egyszerűsítés*¹⁶

Igazolást nyert, hogy az Erasmus+ **mobilitási intézkedései** — különösen a tanulók mobilitása (melynek költsége az EU számára 15 euró/nap/tanuló) — **egyértelműen költséghatékonyak**. Kulcsfontosságú kihívás a **decentralizált intézkedések hatékonyságának növelése a partnerországokkal**, amelyek meghatározott feltételekkel és az EU külkapcsolati alapok keretében elaprózott költségvetéssel rendelkeznek.

Az **irányítási költségek** (amelyek az Erasmus+ költségvetésének¹⁷ 6 %-át teszik ki) **észszerűek**, különösen a hasonló nemzeti programokkal összevetve (átlagosan 14 %), bár **nagyobb méretgazdaságosság is elérhető lett volna**. Ennek megfelelően 2020-ra a hatékonyság további növelése várható.

¹⁴ Munkadokumentum, 5.3.2 pont.

¹⁵ Munkadokumentum, 5.3.1 pont.

¹⁶ Munkadokumentum, 5.4 pont.

¹⁷ Az operatív költségvetésből fenntartott nemzeti ügynökségek irányítási költségeivel együtt.

Ami az egyszerűsítést illeti, az Erasmus+ integrált jellege lehetővé teszi más szektorokhoz tartozó eszközök igénybevételét a pályázáshoz, nyomon követéshez, ellenőrzéshez és az eredmények közzétételéhez. A megelőző és a jelenlegi program közötti **nehéz átmeneti időszak után** mára széles körű egyetértés alakult ki arról, hogy az Erasmus+ jelentős fejlődésen ment keresztül (pl. pályázás leegyszerűsítése, digitalizálás, szakképzési mobilitási tanúsítvány, online nyelvi támogatás¹⁸), de **szükség van az eljárások és az informatikai eszközök könnyebb kezelhetőségének biztosítására**, hogy a végrehajtó szervek és a kedvezményezettek adminisztrációs terhei a kapott támogatás összegével arányosan csökkenthetőek legyenek.

- A Bizottság 2018-tól online űrlapok bevezetésével könnyíti meg a pályázást. A fokozatos **tökéletesítés** a program teljes futamideje alatt folytatódni fog.
- A jövőben a programnak meg kell szilárdítania a hatékonyság terén eddig elért előrelépéseket, különösen az **adminisztrációs terhek csökkentését**. Ehhez szükség van a pályázati és beszámolási eljárások egyszerűsítésére, az informatikai eszközök nagyobb átjárhatóságának és felhasználóbarát működésének biztosítására, valamint az elszámoltathatóság megőrzése mellett a költségvetés rugalmasságára.

A **nemzeti szerveken keresztül történő, decentralizált végrehajtás rendszere mára stabilan kialakult**. 2014-ben bevezetésre került egy **valóban teljesítményalapú** programirányítási szemlélet. Az Erasmus+ nyomonkövetési eredményeinek igazolt javulását javulására építve egyes mutatókat pontosítani szükséges, valamint **csökkenteni kell és jobban kell felhasználni a résztvevőktől bekért adatokat**.

- A **centralizált és decentralizált intézkedések közötti szinergia** növelése érdekében javították az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség és a nemzeti hatóságok közötti kommunikációt.
- A Bizottság megvizsgálja, hogyan lehetne tökéletesíteni az Erasmus+ nyomonkövetési gyakorlatát úgy, hogy azt kiterjesztik az együttműködési projektekre és központosított intézkedésekre, **a begyűjtött adatokat pedig adatbányászati eljárásokkal hasznosítják, megalapozott adatokat biztosítva a döntéshozatalhoz**.

¹⁸ <https://erasmusplusols.eu/>